

Jaroslav Foglar (1907 – 1999): Záhada hlavolamu (1941)

Struktura zkoušky:

A. Literární druh a žánr, umělecký směr / tvůrčí skupina, literárněhistorický kontext, údaje o autorovi ve vztahu k dílu;

B. 1. Doba a místo (děje);

2. Hlavní postavy a jejich charakteristika;

3. Námět, témata, hlavní motivy;

4. Zvláštnosti kompozice;

C. Jazykové zvláštnosti a kulturní souvislosti.

Chlapec se znepokojeně ohlédl za sebe do tmy, jako kdyby se bál nějakého pronásledování, a rychle se rozběhl. vyrazil jako štvaný ze stínadelské uličky a zamířil prudce do Druhé strany. Věděl asi dobře, proč utíká.

Byl tak uprostřed kolejí v Rozdělovací třídě, když z ohybu stínadelské uličky za lucernou cosi zarachotilo. Mirek ani Jarka neviděli nic, ale hluk se blížil a blížil, až oba poznali jeho původ.

Doprostřed Rozdělovací třídy, právě v místa, kde před chvílí prchal pozdní návštěvník ze Stínadel, doškobrtal veliký kámen, vržený sem ze Stínadel. Právě zde ztratil již svou prudkost a usadil se výhrůžně pomalu mezi kolejnicemi.

Ale oba hoši, skrytí v hlubokém stínu, nesledovali pomalé zastavování letícího kamene! Jarka sebou prudce trhl a jeho ústa se otevřela k nějakému zavolání. Mirkova ruka mu však pevně sevřela rameno.

„Ticho!“ zašeptal Mirek vzrušeně. „Nesmí nás tu spatřit! Je v tom něco podivného!“

Chlapec, který právě vyběhl ze Stínadel, nebyl totiž nikdo jiný než – Červenáček.

Neviděli mu příliš do tváře v tom stínu, to je pravda. Ale poznali ho bezpečně. Teď již uháněl svým pravidelným vytrvalým během do Druhé strany.

Mirek s Jarkou čekali ve stínu výklenku, až jeho kroky ve večerním tichu dozněly. Po celou tu dobu nepustila se Mirkova ruka Jarkova ramene. Pak teprve vystoupili ze svého úkrytu.

Jarka se tvářil velmi překvapeně. „Proč jsem neměl na něj volat? Mohl nám přece hned říct, co ve Stínadlech dělal – a jak se tam odvážil!“ chrлил ze sebe.

Ale Mirek byl bledý jako stěna a vypadal zachmuřeně. „Nevím, jestli by nám to Červenáček prozradil,“ pravil tiše, „když nám ani neřekl, že do Stínadel miní jít! Proto tedy dnes nechtěl jít do klubovny – a proto z ní tak brzo odešel...“

„Co tím myslíš? Co tím chceš říct?“ naléhal rozechvěně Jarka.

Cítil, že tu není něco v pořádku. A Mirek se při svých slovech tvářil tak podivně!

„Zdá se mi,“ hovořil zvolna Mirek dále, „že se s Červenáčkem něco děje a že ho nějak ztrácíme!“

Až do posledního slova psal Mirek rychle a bez dlouhého přemítání.

Myšlenky jedna za druhou vstupovaly mu do mysli tak překotně, že je pero nestačilo ani zachycovat, a leckterou zapomněl, než dopsal předchozí. (...)

„Ale všechno se mi líbí – což o to,“ řekl trochu zamyšleně Jarka. „Ale jedné věci zde nerozumím! Píšeš, že všechny ty záhady se pokusíme nějak osvětlit. To je přece slib, který se musí dodržet!“

„Dodržíme ho!“ pravil klidně Mirek.

„Ale jak? Jak?“ skoro netrpělivě vykřikoval Jarka. „Vždyť kostelník nám už řekl vše, co věděl!“ (...)

„A co tedy chceš dělat? Kde chceš vzít další slíbené zprávy pro TAM-TAM?“

Ostatní dva hoši přestali psát a Červenáček malovat. Mirek neodpovídal. Jen se záhadně usmíval a pak místo odpovědi vytáhl z kapsy malý papírek. Bylo v něm cosi zabalené, mnohokrát do něj zavinuté. Mirek papírek zvolna rozbaloval. V klubovně vládlo ticho, že bylo slyšet každé zašustění a prasknutí papírku, i tikot Mirkových náramkových hodinek.

A pak byl papírek rozbalený a v Mirkově ruce se objevilo několik špendlíků se žlutými hlavičkami! (...)

„Žluté špendlíky!“ vykřikl užasle Rychlonožka.

„Odznam Vontů ze Stínadel!“ dodal Jindra. Červenáček neřekl nic, ale v očích mu blýsklo. Jarkovi přelétl přes rty prchavý úsměv porozumění. „Chceš jít tedy do Stínadel?“

Mírek přisvědčil: „Ano, půjdeme tam! Bude to sice nebezpečná hra, Stínadla jsou v pohybu a Vontové něco kují. Ale musíme se o to pokusit. Je tam něco pro nás! Něco úžasného! (...)

„Ano, půjdeme do Stínadel!“ odvětil mu klidně Mírek. Ostatní hoši zmlkli. Cítili, že se teď něco stane.

„A vezmeme si žluté špendlíky, abychom oklamali Vonty!“

„Ano, uděláme to tak,“ dosvědčoval Mírek a jeho zkoumavý zrak se zavrtával do Červenáčkových očí, jako kdyby v nich chtěl vyčíst, co si Červenáček myslí.

Ten šel teď ke stolu, kde ještě stále ležely rozbalené špendlíky.

Chvilí si s nimi pohrával, a všichni při tom mlčeli. Až pak on sám začal:

„Ale tady jsou jen čtyři špendlíky!“

„Stačí přece pro nás!“ mínil Mírek.

„Půjdeme tedy do Stínadel jen čtyři?“

„Ano!“

„Jeden z nás musí tedy zůstat doma?“

„Ano!“

„Kdo to bude?“

„Ty, Červenáčku!“

„Já? Proč? Proč zrovna já?“

„Protože ty jsi tam už byl včera!“